פר' ויצא תשפ"ז גליון קס"ג שנה ד'

בית תפארתנו

ליקוט מתורת רבותינו הק' לבית זוועהיל וזלאטשוב זיע"א

תפארת רבותינו

ד"ת מרבותינו נבג"מ

יקרא דמלכא

ויצא יעקב, ברש"י לא היה צריך לכתוב אלא וילך יעקב חרנה, ולמה הזכיר יציאתו אלא יציאת צדיק מן המקום עושה רושם בזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה, עיקר הרושם מה שנעשה תורה מכל מעשיו ופסיעותיו ושכיבתו ומאבני המקום ששם מראשותיו פרשה שלימה מהשכיבה, [וזהו שנאמר] ויקח את האבן, שהאבנים היו מריבות זו עם זו זאת אומרת עלי יניח צדיק ראשו וכו' עד שנעשה מכולם אבן אחת (רש"י כח יא), ויפה שיחות של עבדי אבות מתורתן של בנים (בר"ר ס יא), מפרשים עבדי, עבודה שלהם, שעל כל עובדה מייחדים יחוד לשם שמים, ויובן יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב (אבות ד יז), שבאותה שעה שעוסק בתורה ומצוות לשמה עשה שעה נצחי ומשתמרת לו לעתיד לבוא,

ועל הפסוק וישכב במקום ההוא פירש"י אבל אותם י"ד שנים ששימש בביהמ"ד של שם ועבר לא שכב שהיה עוסק בתורה, אלא לא מכל דבר נעשה תורה, נמצא זאת השכיבה נחשב יותר גבוה מהלימוד בלילות, ובספר אמרי פנחס מקוריץ זצ"ל (פ' ויגש) כתב שלא נמצא בתורה אחר שהתודע יעקב עם יוסף מה שדיברו זה עם זה, אמר שאם היו מדברים זע"ז היה נעשה תורה ונכתב בספר, וזה כלל כמו שפירש"י בפרשת (וישב לז א) אחר שכתב לך ישובי עשו ותולדותיו בדרך קצרה שלא היו חשובים להאריך בהם פירש לך ישובי יעקב ותולדותיו בדרך ארוכה וכו' משל למרגלית שנפלה בין החול אדם ממשמש בחול וכו' וכשמצאה משליך הצרורות ונוטל המרגלית, ע"כ.

א"כ יוצא שיעקב אבינו ותולדותיו נטלו פרשה גדולה וכמה פרשיות עד סוף החומש יותר מאבותיו אברהם ויצחק, ומשה ובני ישראל המשיכו התורה עד סופו, ונתפרדה החבילה, בני ישראל נכנסו לארץ ומשה נשאר חי בחו"ל כי לא ידע איש את קבורתו וכו' (דברים לד ו), וידוע (ברכות נה: וברש"י) החלומות של אדם המגידים לו על הרהורי לבבו במה הם שקועים ביום, וכל זמן שלא נמלט ממחשבות זרות הנולדות מצד היצר שבלב הכוסף לאיזה תאוה ונקשר בו לא נמלט מחלומות ודמיונות של רוח הטומאה רח"ל, ובודאי יעקב אבינו ע"ה שחלם לו והנה ה' ניצב עליו, ומלאכי אלוקים עולים ויורדים בו, כי גם בשינתו רוח הקודש שורה

עטרת תפארת

ד"ת מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בריש פרשתן (בראשית כח, י) 'ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה'. ובמדרש (בראשית רבה סח, ב) רבי שמואל בר נחמן פתח (תהלים קכא, א) 'שיר למעלות אשא עיני אל ההרים' - אשא עיני אל ההודים - למלפני ולמעבדני. ובמתנות כהונה פירש על זה, 'למלפני' - למלמדי, 'למעבדני' - לעושי, כלומר להודיי, ע"כ. וצריך ביאור על דברי המדרש, דהלא סדר העולם דקודם נולד האדם להודיו, ורק אח"כ מחנכו המלמד. וא"כ הוי ליה להקדים 'למעבדני' ורק אח"כ 'למלפני'.

עוד איתא במדרש (שם, יא) 'וישכב במקום ההוא' (בראשית כח, יא) - רבי יהודה ורבי נחמיה, רבי יהודה אמר באן שכב, אבל כל י"ד שנה שהיה טמון בבית עבר לא שכב, ור' נחמיה אמר באן שכב, אבל כל ב' שנה שעמד בביתו של לבן לא שכב, ומה היה אומר, רבי יהושע בן לוי אמר ט"ו שיר המעלות שבספר תהלים... רבי שמואל בר נחמן אמר כל ספר תהלים היה אומר, עכתו"ד. והמדרש אומר דרשני, מה ענין אמירת ט"ו פסוקי תהלים, או כל ספר תהלים, לאותם שנים שעמד יעקב אבינו קודם הקמת ביתו.

מעלת מנין ט"ו המוזה על הזהירות מידת הקדושה

והנה מצאנו מעלה מיוחדת בט"ו שיר המעלות שבתהלים, בדברי הכלי יקר במ"א (בראשית ו, טו), שביאר מה דאיתא בגמ' (סוכה נג, א) שבשברה דוד השיתין להקים את בית המקדש, בקש התהום להציף את העולם, עד שאמר דוד ט"ו שיר המעלות ונעצרו המים, וז"ל, לפי שידע דוד שדוד המבול נענשו בתהום רבה בעון הזנות, כי מי התהום מים נסתרים, והזנות קראו שלמה (משלי ה, טו) 'מים גנובים' - דהיינו נסתרים... לפיכך כשהיה דוד צריך להעלות התהום היה מתירא שמא ע"י שיעלהו, יציף העולם בדרך שנעשה לדור המבול, על כן אמר ט"ו שיר המעלות, לרמוז שבזכות שישראל גדורין מעריות ושם יה מתווך ביניהם ינצלו מתהום רבה.

וזהו שמסיק באותן ט"ו שיר המעלות (תהלים קכה, ג) 'אשתך בגפן פוריה בירכתי ביתך', אמר, 'אשתך' האל"ף נקודה בסגול, להודות שמדבר בזמן שג' שותפין באדם אב ואם והקב"ה, וכשהקב"ה שותף בדבר, א"כ שם יה מתווך ביניהם לכך נאמר פוריה בתוספת י"ה. וכן אמרו רז"ל (סוכה נא, ב) 'בין עזרת אנשים לעזרת נשים היו ט"ו מעלות'. וכל זה מורה שמספר ט"ו תמיד מתווך בין איש לאשה, כי כל זה נמשך מקדושת שם של יה, ע"כ.

ובזה ביאר את ענין התיבה, שגם בה נרמז ענין ט"ו במה וכמה פעמים, שהיה גודלה ט"ו אלפים, וכן היו המים על הארץ מאה וחמישים יום, שהוא ט"ו עשיריות, עכתו"ד. מצאנו בזה את מעלת ט"ו מעלות, שבהם אנו מוצאים שבחן של ישראל שגדורים במידת הקדושה.

ביקש יעקב אבינו להקים את ביתו בקדושה

ועל פי זה נראה לבאר מה שאמר יעקב אבינו את 'ט"ו שיר המעלות' בתקופה

המשך – תפארת רבותינו

וזהו הרהורי ליבו של ביום, שהיה עם אבותיו מרככה להשכינה ע"י התבטלות. ושויתי ה' לנגדי תמיד ע"י יחודים שתתעלה מחדו"מ שלו שתכתב בספר תורה. **הארץ אשר אתה שוכב עליה.** פירש"י קיפל הקב"ה כל ארץ ישראל תחתיו רמז לו שההא נוחה ליכבש לבניו כד' אמות, ומוכרחים לאמר כיון שלא נתקיים זה לא בכיבוש ראשון ולא בכיבוש שני על כרחו על גאולה אחרונה, ואם לא היו הערב רב באמצע כבר היה נתקיים אלא שלא יאמרו ידינו רמה ולא ה' פעל כל זאת כחי ועוצם ידי, זרועות הבטחון, וסוכ"ס עין בעין יראו שה' עזרנו.

למה לא כתבה התורה שיעקב למד אצל שם ועבר י"ד שנה, ובגמ' (מגילה טז:) גדול ת"ת יותר מכיבוד אב ואם, שאותם שנים שהיה לומד אצל שם ועבר לא נענש עליהם משום כיבוד אב, ואם ולמה נענש על אותן השנים שהיה בבית לבן במצות כיבוד אב ואם איבא הטעם שלא כתבה התורה מה שקרה עם אברהם באור כשדים עם כבשן האש, שאם כן היה חיוב לעשות מה שעשה אברהם, להמסר על סכנות נפשות עבור קידוש השם, לילך בחוץ ולהכריז על אמונת השי"ת וזה אינו, [ובזה מתורץ קושיא א' למה לא מפורש בתורה י"ד שנה שאם כתבה תורה הי' חיוב על כולם] וענין יעקב שברח מפני עשו עבור הברכות ומקודם לקח הבכורה אם היה נזהר מזה וכבר נאמר ורב יעבוד צעיר, משא"כ עתה הוא נעשה רב והברכה תתקיים לעתיד לבוא. [ובזה מתורץ קושיא ב' שלמה נענש משום שהוא היה הגורם שהי' צריך לברוח].

(תשל"ז)

המשך -עטרת תפארת

שקודם נישואיו, כי ביקש יעקב אבינו לזכות להקים בית קדוש, שיזכה להיות שותף עם השבינה, אשר ענין זה מרומז בט"ו מזמורי 'שיר המעלות'. וכן למ"ד דאמר כל התהלים ג"כ מרמז על זה שיש שם ק"ן מזמורים שהם ט"ו עשיריות, וכנזכר בענין המבול והתיבה.

וכן יבואר שייכות 'שיר המעלות אשא עיני אל ההרים' – 'אל ההורים', לענין יציאת יעקב 'חרנה' – להקים את ביתו, כי בזאת מרומז ענין 'שלושה שותפים באדם', אשר לכך זוכה האדם כאשר מקים הוא את ביתו בקדושה וטהרה, וכוונה זו היתה לו ליעקב בעת שיצא לחרן לקראת הקמת ביתו הנאמן בישראל.

בראשונה צריך האדם לקבל עליו את עול התורה

ולבאר ענין הקדמת 'למלפני' קודם למעבדני', על פי מה שמצינו בגמ' (נדרים פא, א) שאחד הטעמים לכך שאין אנשים זוכים שיצאו ת"ח מבניהם, הוא מפני שאין מברכין בתורה תחלה. ועמקות הביאור בזה, דיש האומרים לעצמם בתחילת חייהם, שאיך יוכלו לשבת על התורה מבלי לדאוג לפרנסה, והלא 'אם אין קמח אין תורה', ובזאת ממתינים הם עד שיהיה להם פרנסה מובטחת, ורק אח"כ ישבו ללמוד תורה בישוב הדעת, וכך ממתינים הם עד בוש... אך לא הדרך, כי בראשונה צריך 'לברך על התורה תחילה', לעסוק בתורה הק' מתוך הדחק אף ללא ידיעה איך יתפרנסו, ואז ממילא עוזר השי"ת וזוכים לפרנסה.

וזהו מה שבירך יעקב אבינו 'ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה וישם את אפרים לפני מנשה' (בראשית מח, כ), כי אפרים מורה על 'ישששכר' שנתגדל על ברכי יעקב, ו'מנשה' מורה על זבולון, האיש על ביתו. ובזה האב מברך את בנו בשני הבחינות, שיהיה תורה וגדולה במקום אחד, וכמו שפירשו (תהלים קלג, א) 'הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד', דשבת אחים רומז על ישששכר וזבולון, וגם זבולון אינו פטור מלהיות ת"ח, אלא 'גם יחד', שהיו שני הבחינות ביחד.

אך בוודאי שעיקר עסקו יהיה בתורה הק' - בדרך 'ישששכר' שהיה יושב באהלה של תורה, ואז ממילא יזכה גם לשפע גדול, בבחינת 'תורה וגדולה במקום אחד'.. וזהו הכוונה במה שאמר 'ישימך אלוקים באפרים וכמנשה', שיהיה בבן את שניהם יחד, אבל תנאי אחד יש בזה שצריך להיות תורתו עיקר, ולבן מסיים הכתוב 'וישם את אפרים לפני מנשה'. וכן מצינו אצל יצחק אבינו בברכתו ליעקב, שדייק 'ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ' (בראשית כז, כח), קודם 'מטל השמים' – היינו עניני שמים, ורק אח"כ 'משמני הארץ' – ממילא יזכה לשפע בגשמיות.

וזהו הטעם שהוקדם ענין 'למלפני' המורה על לימוד התורה, קודם לענין 'למעבדני', כי זהו דבר ראשון קודם להקמת הבית, שצריך להשליך עצמו אל ים התורה, עוד קודם שידאג לכל שאר עניני צרכי הבית, כי באשר מקבל האדם על עצמו עול התורה, ממילא משפיע עליו השי"ת פרנסה ברווח.

יעזור השי"ת שיזכו כולם להשפעות טובות, וזיווגים הגונים לכל הנצרך, עדי נזכה לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.

(מתוך דא"ח בסעודה שלישית פר' ויצא תשפ"ב)

מזלא טבא וגדיא יאה

הר"ר **מנחם מנדל שאלומון** שליט"א
לאירוסי הבת

הרב **דוד זאקס** שליט"א
ובנו הר"ר **צבי יהודה** הי"ו
להיכנס הנכד – הבן לעול תורה ומצוות

הרה"ח ר' **מרדכי קרויס** הי"ו
להולדת הבת

הרה"ח ר' **יוסף קורלנד** הי"ו
להולדת הבת

הבה"ח **מנשה דונט** ני"ו
לנישואיו

לעידכוני שמחות בקול זוועהיל
בממ' 077–2291697 שלוחה 8

תפארת לעשיה

ממשנתם הטהורה של רבותינו הק'

נחת

כשהגיע רבינו מוהר"ש ארצה עם נכדו מרן מוהר"ם זי"ע שהיה עוד בחור, איחל אחד לרבינו שיהיה לו נחת ממנו (איר זאלט האבן נחת פון איהם). ענה לו, דער רבוש"ע זאל האבן נחת פון זיינע קינדער .

יו"ל ע"י מכון ספרי בית זוועהיל
רח' שמואל הנביא 73 (פינת יחזקאל) **ירושלים** msbz1020@gmail.com